

Türkiye Cümhuriyet Merkez bankası kanununun bazı hükümlerini değiştiren kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilân : 13/VII/1938 - Sayı : 3958)

No.
3492

Kabul tarihi
24 - VI - 1938

BİRİNCİ MADDE — 11 haziran 1930 tarih ve 1715 sayılı kanunun 18 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Bu on sene zarfında eski banknotların mecburî tedavül müddeti Maliye vekâletile biliştirak bankaca tayin ve ilân olunur.

İKİNCİ MADDE — Mezkûr kanunun 19 neu maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir:

Eskimiş veya yıpranmış veya kısmen zayıata uğramış banknotlar banka tarafından 8 - VI - 1929 tarih ve 1514 sayılı kanunun ahkâmı dairesinde ve bu hususta Maliye vekâletile Merkez bankası arasında müştereken kararlaştırılacak esasa göre değiştirilir.

Mübadele esnasında alınan banknotların itibarî kıymetleriyle mübadele esnasında tesviye olunan bedelleri arasındaki farklar işbu maddenin birinci fıkrasında yazılı esas dairesinde Maliye vekâletile banka arasında taksim olunur.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Mezkûr kanunun 34 neu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

1 - Banka, Devletin gerek dahilde, gerek ecnebi memleketlerdeki tahsilât ve te-di-yatını ve bilcümle Hazine muamelâtını ve memleket dahil ve haricindeki her nevi para nakli işlerini ifa ve temin eder.

2 - Banka, mikdarı sermayesi ile ihtiyat akçeleri mecmuunun yüzde ellisi nisbetinde olmak üzere Hazineye kısa vadeli bir avans hesabı açar, bu avans hesabına tatbik olunacak faiz nisbeti, Hazine ile banka idare meclisi arasında kararlaştırılır.

3 - Banka, borsada mukayyed Devlet tahvilâtını veya tediye edilmiş sermayesi ekalli dört milyon Türk lirası olan millî bankaların tahvilâtını alıp satmak hakkını haizdir. Ancak bu işe Merkez bankasının tediye edilmiş sermayesiyle ihtiyat akçeleri mecmuunun yüzde ellisinden fazlası tahsis dilemez. Aynı zamanda alım muamelesinin icrası için idare meclisi azasından asgarî beşinin ittifakı şarttır.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Mezkûr kanunun 38 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

1 - Banka, asgarî üç imzayı ihtiva eylemek ve vadeleri 90 günü tecavüz etmemek şartile bankalar tarafından tevdi edilecek ticarî sened ve vesikaları mükerrer iskonto yapabilir.

İmzalardan biri yerine sigorta poliçelerile beraber olmak üzere emtiaya veya mahsule müteallik depo makbuzu veya varand gibi teminat dahi kabul edilebilir.

Bu takdirde emtia ve mahsulün kolaylıkla satılabilir nevinden olmaları ve kıymetlerinin verilen avanstan yüzde on - yirmi nisbetinde fazla bulunması şarttır.

Ancak banka, muteber addettiği iki imza ile de istisnaen iktifa edebilir.

2 - Vadesi dokuz ayı tecavüz etmeyen ziraî senedler de ticarî senedler gibi iskontoya kabul edilebilir. Şu kadar ki, bunların mikdarı tediye edilmiş sermayenin yüzde on beşine muadil meblâğla ticarî iskonto cüzdanının yüzed on beşi yekûnu-

nu tecavüz edemez. Ancak banka heyeti umumiyesi, tediye edilmiş sermayenin yüzde on beşi nisbetini yüzde yirmi beşe iblâğ edebilir.

3 - Banka, Devlet sermayesile müteşekkil olup ticarî usullerle idare olunan sınaî, ticarî ve ziraî teşebbüsler ve demiryolları gibi (işleri iktisadî mahiyet arzeden) hükmi şahsiyeti haiz idare ve müesseselerin Hazine kefaletini haiz bonolarını iskonto eder ve mukabilinde avans verebilir.

Kezalik bu idare ve müesseselerin Hazine kefaletini haiz tahvillerini ve sermayesi dört milyon liradan aşağı olmayan millî bankalar tarafından aynı vasfı haiz olarak ihraç edilen tahvilleri alıp satabilir veya mukabilinde avans verebilir. Bu fıkırada bahsi geçen bonolarla avans ve kredilerin vadeleri aşağıdaki dört numaralı fıkırada yazılı müddetleri geçemez. Bu fıkırada yazılı muameleler mukabili olarak bankaca yapılacak emisyonun limiti, tediye edilmiş sermayeleri dört milyon liradan aşağı olmayan millî bankaların mümessillerinden mürekkebe bir komite tarafından tayin ve tesbit olunur,

4 - Bundan başka vadesinin hitamına azamî üç ay kalmış olan ve bir banka tarafından ibraz edilen Hazine bonoları da ticarî senedler hükmünde iskontoya kabul edilir. Yalnız bu nevi senedatin yekûnu Merkez bankasının tediye edilmiş sermayesi ile ihtiyat akçaları mecmuuna muadil mikdarı tecavüz edemez. Şu kadar ki Maliye vekâletinin talebi üzerine Meclisi idare bu mikdar ve vadeyi azamî üç misline iblâğ edebilir.

5 - Yukarıdaki fıkralarda zikredilen kuyud ve şurut mahfuz kalmak üzere banka iskonto etmek salâhiyetine malik olduğu Hazine bonolarile ticarî ve ziraî senedler üzerine avans ve kredi vermek hakkına da sahibdir.

6 - Yukarıki 3, 4 ve 5 nci fıkralar mucibince Hazine ile hükmi şahsiyeti haiz idare ve müesseselerle yapacağı muamele için Merkez bankasınca tatbik edilecek faiz veya iskonto nisbeti Maliye vekâleti ile banka idare meclisi arasında teker-rür ettirilir.

7 - Yukarıki 3, 4 ve 5 nci fıkralarda bahsi geçen muameleler 48 nci maddedeki kayde tâbi olmaksızın ifa edilir.

BEŞİNCİ MADDE — Mezkûr kanunun 39 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

İstikrar kanunu meriyete girinceye kadar 38 nci maddenin 1, 2 ve 4 numaralı fıkralarında yazılı muameleler mukabili olarak bankanın ihraç edebileceği banknotlar yekûnu, tediye edilmiş sermayeleri dört milyon Türk lirasından aşağı olmayan bankaların mümessillerinden mürekkebe bir komitenin mutabık kalacağı azamî mikdar ile tahdid edilecektir.

Banka, tesbit edilen azamî mikdarın dununda kalmak üzere mükerrer iskonto muamelelerini yapmakta tamamen serbesttir.

ALTINCI MADDE — Bankanın daimî ve müseccel, aylıklı memurlarının aylıklarından her ay mecburî olarak yüzde beş kesilmek ve bankaca kezalik her ay buna muadil bir para verilmek suretile hâsıl olacak karşılıklarla bankanın bu memurları için bir tekaüd sandığı kurulur.

Sandığın, sermaye ve gelirleri Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankası memur ve müstahdemleri için kurulan tekaüd sandığı sermaye ve gelirleri hak ve imtiyazlarına malik olup aynı suretle idare edilir. Memurlara sandıktan temin edilecek hak ve menfaatler Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankasının memurlarına mümasil şartlar dairesinde kendi tekaüd sandıklarından verilecek hak ve menfaatler nisbetlerini geçemez.

Şimdiye kadar bankada bu maksadla toplanmış olan paralar da bu sandığa devredilir.

Şu kadar ki, idare meclisince memurların hizmet mebdeleri kendilerinden bu maksadla tevkifat yapılmaya başlandığı tarihten evvelce irca olunamaz.

YEDİNCİ MADDE — 3 - VII - 1932 tarih ve 2062 sayılı kanunun 6 ve 7 nei maddeleri ve 1 - VI - 1936 tarih ve 2998 sayılı kanun kaldırımıştır.

SEKİZİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

DOKUZUNCU MADDE — Bu kanunun hükümesini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

3 temmuz 1938

<i>Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	25 - VI - 1938 ve 1/1057
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhur Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	3 - VII - 1938 ve 1/556
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cild ve sayfa numaraları</i>	:	Cild Sayfa 25 86 26 239,318:321